

Прилог:			
14-04-2022			
Ср. јазик:	Број:	Прилог:	Вредност:
10	396/8		

До Советот за докторски студии
Студиска програма Наука за јазикот и
до Деканатот на Филолошкиот факултет
„Блаже Конески“ – Скопје

По предлог на Советот за докторски студии - Студиска програма Наука за јазикот, Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ – Скопје, на својата седумдесетта редовна седница одржана на 16. 03. 2022 година нè избра за членови на Комисијата за оцена на предлог-проектот за изработка на докторскиот труд од третиот циклус (докторски) студии под наслов: „Улогата на комуникативните фразеологизми при усвојувањето на германскиот како втор странски јазик“ од м-р Мирјана Пачовска.

По разгледување на приложениот материјал, Комисијата има чест на Советот за докторски студии – Студиска програма Наука за јазикот и на Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ – Скопје да им го поднесе следниот

ИЗВЕШТАЈ

за оцена на предлог-проектот за изработка на докторскиот труд под наслов
„Улогата на комуникативните фразеологизми при усвојувањето на германскиот
како втор странски јазик“
пријавен од од м-р Мирјана Пачовска

1. Идентификување и формулирање на истражувачкиот проблем

Во нашата секојдневна комуникација користиме готови изрази, односно рутински формули (Routineformeln, Burger 2003) за да се поздравиме, да одговориме на поздравите, да се благодариме, да замолиме, да се извиниме или да поттикнеме дополнителен разговор. Овие видови готови јазични единици се нарекуваат комуникативни фразеологизми (понатаму: КФ) и тие ќе бидат главен предмет на ова истражување.

Германскиот јазик веќе повеќе години се изучува како втор задолжителен изборен предмет во РС Македонија. Тоа е причина неговото усвојување во овој труд да се поврзе со актуелниот Концепт германски по англиски како странски јазик. Овој Концепт има позитивно влијание врз олеснувањето на процесот на учење на другиот странски јазик, па претставува голем предизвик за наставниците, а добро влијае и врз мотивацијата на изучувачите.

Истражувањето на м-р Мирјана Пачовска е фокусирано на КФ и нивната улога при усвојувањето на германскиот како втор странски јазик, а тоа се теми кои недоволно се обработени во нашата македонска академска средина, со што ќе се пополни оваа научна празнина во фразеолошките истражувања на овој вид изрази. Во исто време, ќе се поттикнат и самите македонски изучувачи на германскиот (како втор странски јазик) да развијат комуникативна фразеолошка компетенција со цел тие автентично да го користат вториот странски јазик, со што ќе се избегнат недоразбирања и несакани ситуации при комуникацијата во двата јазици.

2. Мотивација и предмет на истражувањето

Во својот мајчин јазик, секој човек ги усвојува КФ или готовите рутински формули од своја најрана возраст, а кога се изучува странски јазик, КФ се првите затврдени изрази со кои изучувачите се среќаваат.

Во повеќегодишната работна практика како наставник по германски како втор странски јазик, кандидатката дошла до одредени сознанија во врска со употребата на споменатите изрази и барајќи одговори за нив, се појавила идејата за едно вакво истражување, во кое предмет на истражување ќе бидат неколку групи КФ, нивната претставеност и застапеност во учебниците по германски како втор странски јазик во основното и во средното образование во Република Северна Македонија, како и нивното усвојување од изучувачите, сè со цел да се открие улогата што ја имаат КФ при усвојувањето на германскиот како втор странски јазик и влијание што притоа го врши мајчиниот јазик.

3. Преглед на досегашните истражувања

Од освртот кон истражувањата на оваа тема (Burger 2003, Gläser 1990, Donalies 2009, Simoska 2019, Велјановска 2006, Велковска 2002 и др.) кандидатката м-р Мирјана Пачовска заклучува дека интересот за истражување на КФ започнува да расте во последните триесетина години, а тоа се должи на актуелноста на прагматиката во последните години во скоро секоја лингвистичка дисциплина, па така и во фразеолошките истражувања. Она што се чини интересно е начинот на кој овие видови изрази се усвојуваат во првиот (мајчин) јазик, но и во усвојувањето на другите јазици, како на пример, германскиот како странски јазик.

Од сите досегашни истражувања може да се заклучи дека е потребно да се работи на поттикнување на македонските изучувачи да го употребат веќе стекнатото знаење од својот прв усвоен јазик при усвојувањето на вториот странски јазик, односно нивниот терцијарен јазик (Hufeisen 1999).

4. Цел на истражувањето

Целта на ова истражување е да се согледа застапеноста на КФ во учебниците во основното и во средното образование и колку учениците ги препознаваат, разбираат и употребуваат КФ.

За остварување на целта, кандидатката ги истражува ситуационските контексти во кои се употребуваат КФ и нивната застапеност во учебниците по германски како втор јазик во основното и во средното образование, како и нивниот придонес за општата јазична компетенција, а пред сè за комуникациската компетенција на изучувачите.

Истражувачки прашања и работни (пот)хипотези:

Кандидатката настојува да даде одговор на следниве прашања што се наметнаа во подготовката на истражувањето:

1. Колку во учебниците по германски јазик се застапени КФ?
2. Колку изучувачите на втор странски јазик ги знаат, препознаваат и ги користат КФ?
3. Како изучувачите најчесто и најлесно ги усвојуваат или би можеле да ги усвојат КФ?
4. Дали едниот (мајчиниот/првиот странски) јазик врши влијание врз другиот (странски) јазик кај изучувачите?

5. Што се случува во главите на учениците при препознавањето, разбирањето и усвојувањето/употребата на КФ?

Сознанијата се поврзани со главните работни хипотези:

1. Нивото на познавање на КФ во првиот (мајчин) јазик влијае врз усвојувањето на КФ во странскиот јазик.

2. Постојат трансфер и интерференција на КФ на релацијата прв мајчин јазик – втор странски (германски) јазик, но и на релацијата прв странски (англиски) јазик – втор странски (германски) јазик.

Овие главни хипотези се операционализираат преку следниве потхипотези:

1. Постојат разлики меѓу македонската и германската култура при користење на овие КФ, а тоа е последица на нивната територијална оддалеченост, различните обичаи и традиции, како и на фактот што тие јазици припаѓаат на различни групи јазици.
2. Родените говорители за разлика од изучувачите на (втор) странски јазик автоматски користат поголем број КФ.
3. Непрепознавањето на КФ како еден вид фразеолошки шаблони придонесува за нивно несоодветно усвојување од страна на изучувачите, а со тоа и за неприродна употреба во даден ситуационски контекст. Полесно се усвојуваат оние КФ кои се семантички потранспарентни и кои покажуваат висок степен на совпаѓање со истоветните структури во мајчиниот јазик.
4. Фразеолошката компетенција на изучувачите во мајчиниот јазик влијае врз усвојувањето на КФ во странскиот јазик.
5. Фразеолошката компетенција на изучувачите во првиот странски јазик, т. е. на англискиот јазик, влијае врз усвојувањето на вториот странски јазик, т. е. на германскиот јазик („Концепт германски по англиски“).

5. Методологија и план на истражување

За добивање валидни резултати на хипотезите во ова истражување се користат неколку научни методи. Како општи методи во теоретските делови се применети: аналитичко-синтетичкиот метод, односно методот на дескриптивна и експликативна анализа и методот на дефинирање.

За проверка на хипотезите во емпирискиот дел од дисертацијата, се користи методот анализа на содржина, со чија помош се врши екскерција на КФ во сите учебници за основно и за средно гимназиско образование, по што следува и нивна класификација според неколку автори. Откако се сумираат одговорите од анкетниот прашалник, со помош на компаративниот метод се издвојуваат сите сличности и разлики во однос на употребата на КФ, како и причините за нивно (не)појавување.

За собирање на податоците за детектирање на фразеолошката компетенција на изучувачите, се користат различни методи за разбирање, препознавање и употреба на КФ од изучувачите, и тоа:

а. Детектирањето на фразеолошката компетенција во македонскиот (мајчиниот) јазик се врши со помош на анкетен прашалник. Врз основа на веќе извршената анализа од корпусот во учебниците (анализа бр. 1) во странскиот јазик (германски), се знае кој вид КФ веќе се застапени во прашалниците. Прашалниците се состојат од различни видови отворени, затворени и комбинирани прашања.

б. Детектирањето на фразеолошката компетенција во странскиот јазик (германски) се прави со помош на прашалници. Прашалниците како

инструменти за прибирање на емпириските резултати од истражувањето содржат прашања од отворен тип (за самопополнување) и од затворен тип (од прашањата од затворен тип претежно се застапени прашања со однапред понудени одговори со можност за заокружување, односно прашања со многукратен избор).

в. Собирање на податоци за усвојувањето на КФ во германскиот јазик се прави преку писмена анкета. Во анкетата кандидатката се потпира на корпусот (КФ од учебниците), но и на досегашните теориски сознанија за усвојување на КФ (на пр. психолингвистичкиот пристап (Buhofer 2019)). Анкетата се спроведува само во по еден репрезентативен клас од сите одделенија (основно и средно).

6. Структура на трудот

Концепциски погледнато, содржината на трудот е систематизирана и се состои од: вовед, четири дела, заклучни согледувања и преглед на литературата што е користена.

Поглавјата се систематизирани во точки и потточки со соодветни наслови и поднаслови, што обезбедува следење на материјата која се обработува.

Во воведниот дел од трудот, кандидатката ја разјаснува и објаснува проблематиката на усвојувањето на германскиот како втор странски јазик, и ги дефинира поимите: прв, втор и трет странски јазик. Усвојувањето на германски како втор странски јазик во Република Северна Македонија го поврзува со Концептот германски по англиски како странски јазик.

Првиот дел од трудот е посветен на фразеологијата и фразеологизмите. Тука, кандидатката дава преглед на карактеристиките, белезите и класификациите на фразеологизмите, а посебен акцент е ставен на поделбата на КФ кои се предмет на интерес во практичниот дел. Во овој дел, се претставуваат и се анализираат со критички осврт неколку класификации на КФ.

Во вториот дел, се образложува темата за усвојување на фразеологизмите. Тука централно место има моделот на Кин (Kühn 2007) уште наречен и „фразеодидактиски тричекор“ (phraseodidaktischer Dreischritt) кој е актуелен при препознавање, разбирање и употреба на фразеологизмите.

Третиот, односно емпирискиот дел се занимава со анализата на корпусот и методологијата. Кандидатката детално го опишува корпусот врз кој се базира истражувањето, односно изворите од каде ќе се ексцерпираат примерите. Како корпус служат текстовите со КФ во учебниците што се користат во основното и во средното образование во Република Северна Македонија, а целната група се изучувачи на германскиот како втор странски јазик на различна возраст (од 12 до 18 год.) и на различни нивоа од почетно ниво (A1), до напредно ниво (B1).

Последниот дел е посветен на две теми: усвојувањето и употребата на КФ во германскиот како втор странски јазик во Република Северна Македонија. Во делот со усвојувањето на КФ се обработува фразеокомпетенцијата на учениците во мајчиниот и во странскиот јазик. Кандидатката напоменува дека резултатите од анкетата наменета за изучувачите ќе биде во преден план за да се детектира фразеолошката компетенција во мајчиниот (македонскиот) јазик и во првиот странски јазик (англискиот), а потоа и во германскиот како втор странски јазик.

Во делот на употреба на КФ се обработува употребата на КФ во германскиот како втор странски јазик. Клучни термини во овој дел се: интерференција, трансфер и фосилизација на КФ.

На крај се даваат заклучокот и прегледот на користена литература.

7. Значење и новитет на истражувањето

Предлог-проектот за изработка на докторскиот труд ќе даде исклучителен придонес во збогатувањето на фразеолошките истражувања за улогата и важноста на КФ при усвојувањето на германскиот како втор странски јазик. КФ се доволно долго занемарени на нашите академски простори и отвораат простор за едно вакво истражување чии резултати може да бидат од голема помош за изучувачите по германски јазик.

Истражувачките резултати ќе најдат примена и во полесното препознавање, разбирањето и употребата на КФ во соодветен комуникациски контекст, со што ќе се минимизираат грешките при нивното користење. Од друга страна, преку нив се укажало на потребата за нивна зачестена употреба како мотив за автентична употреба на германскиот јазик.

ЗАКЛУЧОК

По завршувањето на предвидените обврски за пристапување кон пријавување на тема за изработка на докторскиот труд и исполнување на обврските предвидени во Студиската програма – Наука за јазикот, можеме да констатираме дека кандидатката м-р Мирјана Пачовска ги исполнува сите услови за започнување на изработка на докторската тема. Во приложената пријава кандидатката покажа дека ги поседува потребните аналитички способности, академската зрелост и теориската подготовка за да спроведе едно такво емпириско истражување.

Врз основа на подобноста на кандидатката за научно-истражувачка работа и нејзиното досегашно стручно и истражувачко искуство, Комисијата за оценка на предлог-проектот за изработка на докторскиот труд има чест да му предложи на Советот за докторски студии - Студиска програма Наука за јазикот и на Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ - Скопје да допуштат на кандидатката м-р Мирјана Пачовска да отпочне со работа врз предложената тема на докторскиот труд под наслов „Улогата на комуникативните фразеологизми при усвојувањето на германскиот како втор странски јазик“.

Скопје,

13.04. 2022

Рецензентска комисија:

1. д-р Силвана Симовска (ментор)

2. д-р Драгана Кузмановска (член)

3. д-р Катерина Велјановска (член)

7. Значење и новитет на истражувањето

Предлог-проектот за изработка на докторскиот труд ќе даде исклучителен придонес во збогатувањето на фразеолошките истражувања за улогата и важноста на КФ при усвојувањето на германскиот како втор странски јазик. КФ се доволно добро занемарени на нашите академски простори и отвораат простор за едно вакво истражување чии резултати може да бидат од голема помош за научувачите по германски јазик.

Истражувачките резултати ќе најдат примена и во полесното препознавање, разбирањето и употребата на КФ во соодветен комуникациски контекст, со што ќе се минимизираат грешките при нивното користење. Од друга страна, преку нив се укажало на потребата за нивна зачестена употреба како мотив за автентична употреба на германскиот јазик.

ЗАКЛУЧОК

По завршувањето на предвидените обврски за пристапување кои пријавување на тема за изработка на докторскиот труд и исполнување на обврските предвидени во Студиската програма – Наука за јазикот, можеме да констатираме дека кандидатката м-р Мирјана Пачовска ги исполнува сите услови за започнување на изработка на докторската тема. Во приложената пријава кандидатката покажа дека ги поседува потребните аналитички способности, академската зрелост и теориската подготовка за да спроведе едно такво емпириско истражување.

Врз основа на подобноста на кандидатката за научно-истражувачка работа и нејзиното досегашно стручно и истражувачко искуство, Комисијата за оцена на предлог-проектот за изработка на докторскиот труд има чест да му предложи на Советот за докторски студии - Студиска програма Наука за јазикот и на Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ – Скопје да допуштат на кандидатката м-р Мирјана Пачовска да отпочне со работа врз предложената тема на докторскиот труд под наслов „Улогата на комуникативните фразеологизми при усвојувањето на германскиот како втор странски јазик“.

Скопје,

04. 2022

Рецензентска комисија:

1. д-р Силвана Симовска (ментор)

2. д-р Драгана Кузмановска (член)

3. д-р Катерина Велјановска (член)